

Tussenbalans 2025 Natuurbod Regio Hart van Brabant

Vastgesteld op 10 december 2025 door het Poho Fysiek

1. Waarom een Natuurbod?

In de Regio Hart van Brabant ligt nog een behoorlijke opgave voor het vervolmaken van het Natuurnetwerk Brabant. Op 1 maart 2018 heeft Regio Hart van Brabant een Natuurbod gedaan aan de provincie Noord-Brabant en het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) (zie kader). De gezamenlijke uitvoering van het Natuurbod is een van de activiteiten binnen de Kernagenda 2023-2027 van regio Hart van Brabant.

Natuurbod Regio Hart van Brabant

Regio Hart van Brabant in partnerschap met de waterschappen helpt de provincie Noord-Brabant en het GOB bij het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant vóór 2027. We streven ernaar om samen de volgende doelen te realiseren:

- 100 hectare nieuwe natuur (NNB) en 8 faunapassages (FP) in regionaal verband.
- 20 kilometer ecologische verbindingszone (EVZ) in sub-regionaal verband.
- 44 kilometer beekherstel (BK) en 29 vispassages (VP) in waterschapsverband.
- Lokale realisatie aanjagen en bij knelpunten onderzoeken of regionale opschaling uitkomst biedt.
- Bovengenoemde doelen uit te werken in een plan van aanpak door de ambtelijke regio-werkgroep landschap.

2. Hoe helpt de regio?

In 2019 heeft de regio een 'Programma Natuurbod Regio Hart van Brabant' vastgesteld. De werkgroep landschap is aan de slag gegaan met het uitvoeren van dit programma (zie punt 8). Met dit programma helpt de regio bij het oplossen van belemmeringen in de uitwerking van de restopgave van het Natuurnetwerk Brabant. Met een focus op de regionaal gestelde doelen uit het natuurbod.

Opening beekherstelproject Oude Leij in Tilburg, 6 juni 2025
Foto: waterschap Brabantse Delta

3. Wat is de tussenbalans in 2025?

Voor deze tussenbalans is voor de onderdelen van het Natuurbod in beeld gebracht wat gerealiseerd is, wat in ontwikkeling is en wat nog niet in ontwikkeling is (zie punt 4).

In 2025 zijn flinke stappen gezet voor het regionale deel van het natuurbod (zie punt 5). Er is 2.600 m beekherstel opgeleverd. Ook zijn 20 ha Natuurnetwerk Brabant-gebieden (NNB), 400 m Ecologische Verbindingszones (EVZ) en 4.300 m beekherstel in ontwikkeling genomen. Dat betekent een afname van de onderdelen die nog niet in ontwikkeling zijn genomen: 20% voor NNB, 2% voor EVZ en 10% voor beekherstel en vispassages. Ook lokaal zijn er diverse resultaten te melden (zie punt 6). In 2025 is daarnaast vanuit de regio een uitwerking gedaan voor drie faunapassages A58 (zie punt 7). Er is geen afzonderlijke bijeenkomst over grondzaken georganiseerd omdat er op dat vlak al diverse bijeenkomsten georganiseerd zijn door andere organisaties. Door onze samenwerking weten we de beschikbare informatie snel met elkaar te delen.

In 2026 gaan we het laatste jaar in van het natuurbod. Dat betekent dat we de eindbalans gaan opstellen. Daarbij gaan we terugkijken op het resultaat van deze werkwijze en vooruitkijken naar het vervolg. Want het natuurnetwerk is nog niet af. Het vervolg hangt ook af van de inhoud van de nieuwe regionale kernagenda en SRBT-opdracht voor het landelijk gebied welke in 2026 vorm gaan krijgen. De volgende onderwerpen mogen daarin zeker niet ontbreken:

- Het maatschappelijk belang van natuur en water.
- Het natuurnetwerk afmaken voor een robuuste structuur die tegen een stootje kan.
- De natuur ook onderdeel laten zijn van stad en land via een groen-blauwe dooradering.
- Koppeling van klimaatopgave aan natuuropgave.

4. Totaal resultaat Natuurbod

Tussenbalans 2025	Natuurnetwerk Brabant (NNB)		Ecologische Verbindingszones (EVZ)		Beekherstel (BK)		Faunapassages (FP)		Vispassages (VP)	
Gerealiseerd	34,6 ha	34 %	7.530 m	38 %	10.770 m	24 %	2	24 %	15	52 %
In ontwikkeling	44,95 ha	45 %	8.205 m	42 %	16.730 m	38 %	1	13 %	6	21 %
Nog niet in ontwikkeling	21,15 ha	21 %	3.981 m	20 %	16.954 m	38 %	5	63 %	8	28 %
Totaal	100,7 ha	100 %	19.716 m	100 %	44.454 m	100 %	8	100 %	29	100 %

Zie voor een uitsplitsing per gebied het overzicht bij punt 9.

5. Regionale successen van 2025

- BK Oude Leij westen (2.600 m) is voor een groot deel opgeleverd op 6 juni 2025. Project van waterschap Brabantse Delta, gemeente Tilburg en particuliere grondeigenaars (zie foto op pagina 1). Ook het gedeelte in Goirle is in 2025 opgeleverd.
- Van BK Voorste Stroom in Oisterwijk is 1.500m in ontwikkeling genomen door waterschap De Dommel.
- VP Reusel, VP Voorste stroom en VP Achterste stroom zijn in ontwikkeling genomen door waterschap De Dommel.
- Voor gebiedsontwikkeling De Baars is een Notitie Reikwijdte en Detailniveau gepubliceerd waardoor diverse onderdelen in ontwikkeling zijn genomen: NNB Lage Wal (20 ha), EVZ Nieuwe Leij Goirle (1.600 m), BK Nieuwe Leij, deel Goirle noord (900 m), BK Oude Leij Oosten, deel oost (1.900 m).
- Samenwerkingsovereenkomst EVZ Wildertse Arm ondertekend op 6 februari 2025 door gemeenten Dongen, Loon op Zand, Tilburg en waterschap Brabantse Delta.
- Oplevering rapport Faunavoorzieningen A58 (Orbis, 2025).

6. Lokale successen van 2025

- EVZ Boomkikker in Gilze en Rijen is gereed.
- Herbegrenzing EVZ Zwaluwenbunders, zodat deze beter aansluit op bestaande en nog te realiseren natuurgebieden in Landschap Pauwels.
- Voor EVZ Hultense Leij ten westen van Riel is in 2025 een verkenning gedaan met onder andere een inrichtingsvariant en kostenraming. Samenwerking tussen Goirle en waterschap Brabantse Delta.
- NNB Brand Oost is in ontwikkeling. De provincie heeft dit onderdeel benoemd als versnellingsproject. Het waterschap neemt het trekkerschap over van Brabants Landschap.
- Project Waterretentie, EVZ en beekherstel Burghtweide is in voorbereiding genomen. Samenwerking tussen Oisterwijk en waterschap De Dommel.
- EVZ Ruijsbossche waterloop in Oisterwijk is voorbereid, realisatie staat gepland in 2026.

7. Rapport faunapassages A58

In 2025 is in opdracht van Regio Hart van Brabant een rapport opgesteld over de uitwerking en kostenraming van een drietal faunapassages: Gilzewouwerbeek, Hultense Leij en Nieuwe Leij. Dit rapport is een vervolg op de Visie faunapassages A58 Breda – Tilburg welke door Regio Hart van Brabant in 2021 is vastgesteld. In het document uit 2021 hebben de regio-partners (gemeenten en waterschappen) ambities opgesteld om bij deze verbreding de faunapasseerbaarheid ter hoogte van de provinciale ecologische verbindingzones (EVZ’s) te verbeteren. De verbreding van de A58 is uitgesteld door Rijkswaterstaat. Echter is de behoefte aan ontsnippering van deze EVZ’s nog steeds groot en heeft de regio besloten om niet te wachten op deze verbreding, maar te kijken of er vooruitlopend hierop al no-regret maatregelen of (tijdelijke) quickwins mogelijk zijn. Betrokken partijen gaan in 2026 bekijken welke maatregelen voor de faunapassages haalbaar zijn om op korte termijn uit te voeren. Bijvoorbeeld de voorgestelde maatregelen en het ontwerp voor de faunapassage bij de Gilzewouwerbeek zo mogelijk meenemen bij de planvorming voor Fase 2 van de Wouwervallei, die begin 2026 wordt opgestart.

8. Schema programma Natuurbod

Onderdeel	Actie	Tussenbalans 2025	Vervolg 2026
1. Bewustwording	Programma Natuurbod bekend maken.	Natuurbod ingebracht bij regionale opgaven, bv. diverse regionale agenda’s.	Blijven inbrengen waar nodig voor meer bewustwording.
2. Herbegrenzing	Mogelijkheden herbegrenzing onderzoeken.	Onder voorwaarden mogelijk, aan te vragen bij provincie indien nodig. Voor de EVZ Zwaluwenbunders is dit gedaan om een betere aansluiting van natuurgebieden te realiseren in Landschap Pauwels.	Geen actie vanuit programma nodig.
3. Trekker zoeken	Meehelpen trekkers zoeken waar nodig.	Voor de regionale opgaven is een trekker beschikbaar. Voor de meeste lokale opgaven ook maar nog niet voor allemaal.	Voor regionale onderdelen actief dit punt blijven monitoren. Voor lokale onderdelen op verzoek kijken of regio kan helpen.
4. Koppelen van projecten	Op diverse manieren, bv. gebiedsopgaves, REKS, rood-voor-groen, Tennet.	Alle onderdelen restopgave zijn gekoppeld aan een beekstelsysteem. De regionale onderdelen zijn zo nodig en mogelijk gekoppeld aan andere (regionale) projecten. Zie het overzicht onder punt 9 op de volgende pagina.	De regionale onderdelen welke in ontwikkeling zijn actief blijven monitoren. De lokale onderdelen monitoren we niet actief. In 2026 aan de slag met de eindbalans van dit natuurbod. Plus een voorstel doen voor het vervolg in samenhang met de inhoud van de nieuwe regionale kernagenda en SRBT-opdracht voor het landelijk gebied.
5. Capaciteit zoeken	Capaciteit uitwisselen en vragen bij GOB.	Nog geen concrete aanleiding geweest om nader te onderzoeken.	Indien uit monitoring blijkt dat het zoeken van capaciteit nodig is, alsnog onderzoeken.
6. Besluit- en plan-vorming bevorderen	Voorbeelden uitwisselen.	Goede voorbeelden gedeeld in werkgroep landschap.	Goede voorbeelden blijven delen in werkgroep landschap.
7. Monitoring	Bij knelpunten onderzoeken of regionale opschaling uitkomst biedt.	Jaarlijkse regionale tussenbalans en monitoringssysteem van provincie beschikbaar.	Regionale eindbalans maken in 2026 en zo nodig gebruik maken van monitoring via systeem provincie.

9. Overzicht regionaal Natuurbod restopgave

Legenda

Afkortingen	NNB = Natuurnetwerk Brabant	EVZ = Ecologische verbindingzone	BK = Beekherstel	FP = Faunapassages	VP = vispassages
Regiobod in cijfers	Gerealiseerd	In ontwikkeling	Nog niet in ontwikkeling		
Actie regio	Gerealiseerd, geen actie nodig	Actief monitoren door werkgroep landschap	Naar verwachting niet gereed eind 2026. Actie nodig.	Alleen actie op lokaal verzoek	

Nr.	Koppelgebied	Regiobod NNB	Regiobod EVZ	Regiobod BK	Regiobod FP	Regiobod VP	Trekker	Afstemming	Betrokkenen werkgroep landschap	Actie regio Vette tekst: gewijzigd in 2025
1	Overstromingsgebied Maas									
1a	Gebiedsontwikkeling Westelijke Langstraat	Geen onderdeel regionaal bod: NNB Langstraat Waalwijk								Alleen actie op lokaal verzoek
1b	Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat	Geen onderdeel regionaal bod: EVZ Drongelens kanaal, EVZ Baardwijkse Overlaat, EVZ Kongingsvliet, EVZ Voordijk, FP Verlenging brug A59 Drongelens kanaal, FP Ecotunnel A59 Vlijmen Oost								Alleen actie op lokaal verzoek
1c	Diversen	Geen onderdeel regionaal bod: NNB Bokhovensche polder/Crevecoeur/Koornwaard, NNB Vlijmens ven, Moerputten & Bossche Broek, NNB Hooijbroeken, NNB Sompen en Zooislagen, EVZ Hedikhuizensche Maas								Alleen actie op lokaal verzoek: NNB Hooijbroeken NNB Sompen en Zooislagen EVZ Hedikhuizensche Maas
2	Landbouwgebied jonge ontginningen									
2a	Gebiedsontwikkeling Westelijke Langstraat	Geen onderdeel regionaal bod: EVZ Eendenest Waalwijk								Alleen actie op lokaal verzoek
2b	Diversen	-	2.500 m	-	-	-	-	-	-	Geen actie nodig want gerealiseerd: EVZ 's-Gravenmoersegat Dongen/Waalwijk (2500 m)
3	Woeste gronden									
3a	Gebiedsontwikkeling LDD+ (Loonse en Drunense Duinen + schil)	19,5 ha = 14,15 ha + 5,35 ha	-	-	-	-	NNB Natuurmonumenten/Tilburg	Projectgroep LDD+, Loon op Zand, Tennet	Tommy + Matthijs	Actief monitoren: NNB Huis ter Heide Loon op Zand (provincie), verdeeld over 5 aankopen heeft natuurmonumenten 14,15 ha verworven via het GOB Actie nodig: NNB Huis ter Heide Loon op Zand (5,35 ha)
3b	Gebiedsontwikkeling LDD+/Duinboeren	-	3.030 m	-	-	-	EVZ Brabantse Delta/Duinboeren	Projectgroep LDD+, Loon op Zand, Dongen		Actief monitoren: EVZ Wildertse arm Dongen/Loon op Zand (3030 m), bezig met grondverwerving
3c	Gebiedsontwikkeling LDD+/Pauwels	32,8 ha = 10,9 + 6,1 + 15,8	-	-	1	-	NNB Brabants Landschap/Tilburg	Projectgroep LDD+, Pauwels, Loon op Zand, Tennet	Tommy + Rob + Matthijs + Marion	Geen actie want gerealiseerd: NNB Loonse en Drunense Duinen, De Brand (10,9 ha) Actief monitoren: FP Recroduct Pauwels (N261) NNB Loonse en Drunense Duinen, De Brand (6,1 ha) Actie nodig: NNB Loonse en Drunense Duinen, De Brand - west (21,9 ha)
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Loonse en Drunense duinen Strijdhoeft, EVZ Onkelsloot deel Pukkemuk, NNB De Brand – oost, EVZ Zwaluwenbunders								Alleen actie op lokaal verzoek

Nr.	Koppelgebied	Regiobod NNB	Regiobod EVZ	Regiobod BK	Regiobod FP	Regiobod VP	Trekker	Afstemming	Betrokkenen werkgroep landschap	Actie regio Vette tekst: gewijzigd in 2025
4	Beeksysteem Donge									
4a	Verbreiding A58-West	4,7 ha	-	-	2	-	NNB Tilburg FP Brabantse Delta	Projectgroep A58-West	Tommy + Rob	Geen actie want gerealiseerd: -NNB Oude Leij Tilburg (4,7 ha) Actie nodig: -FP A58-Oost, Hultense Leij -FP A58-Oost, Oude Leij Naar verwachting niet op tijd gereed. A58 op lange baan. Lobby bij RWS om A58 aan te pakken.
		Geen onderdeel regionaal bod: EVZ Oude Leij								Alleen actie op lokaal verzoek
4b	Diversen	-	6.270 m = 4.630 m + 1.640 m	9.800 m = 3.870 m + 5.930	-	9 = 6 + 3	EVZ Tilburg/Goirle BK Brabantse Delta	Projectgroep Bels Lijntje	Tommy	Geen actie want gerealiseerd: -EVZ Bels Lijntje Goirle (4.630 m) -BK Reeshofweide (1.270m) -BK Oude Leij Westen (2.600 m) -VP Wilhelminakanaal, Reeshofweide -VP Donge, Wilhelminalaan -VP Donge, nabij Hoefslag -VP Donge, nabij Slapende Dijk -VP Wilhelminakanaal, Reeshof (niet nodig) -VP Wilhelminakanaal, Tichelrijt (niet nodig) Actief monitoren: -EVZ Bels Lijntje Tilburg (1.640 m) -BK Donge (3.380 m) -BK Lange rekken (1.750) -BK Oude Leij Westen (800 m) -VP Bredaseweg -VP Reeshof, spoor -VP Reeshof, Reuverlaan
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Zwartgoor, NNB Molenschotse heide EVZ Reeshofweide, EVZ Hultense Leij, EVZ Groote Leij, EVZ Boomkikker								Alleen actie op lokaal verzoek: -NNB Zwartgoor Christel
5	Beeksysteem Leij									
5a	Gebiedsontwikkeling De Baars	20 ha	3.015 m + 1.200 m	8.000 m = 1.200 m + 6.800 m	-	-	NNB Natuurmonumenten EVZ Dommel/Tilburg BK Dommel	Projectgroep De Baars, REKS	Liesbeth + Marion + Rob + Nicole	Geen actie want gerealiseerd: -BK Nieuwe Leij, deel Goirle zuid (800 m) -BK Oude Leij Oosten, deel west (400 m) Actief monitoren: -NNB Lage Wal (20 ha) (provinciaal) -EVZ Nieuwe Leij Tilburg (2.615 m) -EVZ Nieuwe Leij Goirle - noord (400 m) -BK Nieuwe Leij, deel Tilburg (4.000 m) -BK Nieuwe Leij, deel Goirle noord (900 m) -BK Oude Leij Oosten, deel oost (1.900 m) Actie nodig: -EVZ Nieuwe Leij Goirle - zuid (1.200 m)
5b	Gebiedsontwikkeling De Baars/Verbreiding A58-Oost	10 ha	-	-	3	-	NNB Natuurmonumenten FP Rijkswaterstaat	Projectgroep De Baars/ Projectgroep A58-Oost	Liesbeth + Marion + Rob	Geen actie want gerealiseerd: -NNB Moergestels broek/De Gement Noord Oosterwijk gerealiseerd (10 ha) Actie nodig: -FP A58-Oost, Nieuwe Leij -FP A58-Oost, Reusel -FP A58-Oost, Roseph Naar verwachting niet op tijd gereed. A58 op lange baan. Lobby bij RWS om A58 aan te pakken.

Nr.	Koppelgebied	Regiobod NNB	Regiobod EVZ	Regiobod BK	Regiobod FP	Regiobod VP	Trekker	Afstemming	Betrokkenen werkgroep landschap	Actie regio Vette tekst: gewijzigd in 2025
5c	Diversen			6.054 m = 3.554 m + 3.554 m						Actief monitoren: -BK Poppelsche Leij, deel noord (2.500 m)
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Rooverdsche Leij/Nieuwe Leij, NNB Moergestels Broek/De Gement Oisterwijk Zuid, NNB Poppelse Leij, EVZ Poppelse Leij								Actie nodig: -BK Poppelsche Leij, deel zuid (2.500 m) -BK Rovertsche Leij (1.054 m)
										Alleen actie op lokaal verzoek
6	Beeksysteem Hoozeindse beek									
6a	Gebiedsontwikkeling N261/N269	13,7 ha	-	-	2	-	NNB Brabants Landschap FP Provincie Noord-Brabant	Projectgroep gebiedsontwikkeling N261/N269	Evelien + Jenny + Sander	Geen actie want gerealiseerd: -NNB Spruitenstroompje/De Gooren Noord (13,7 ha) -FP N269 Roodloop -FP N269 Spruitenstroompje
6b	Diversen	-	3181 m = 400 m + 2.781 m	12.200 m = 5.700 m + 6.500 m		13 = 5 + 8	EVZ Dommel FP Provincie Noord-Brabant	-	Evelien + Jenny + Marion + Sander	Geen actie want gerealiseerd: -EVZ Hoozeindsebeek West Hilvarenbeek (400 m) -BK Hoozeindse beek, deel zuidwest (2.300 m) -BK Reusel, deel Hilvarenbeek (3.400 m) -VP Reusel, nabij N395 -VP Reusel, nabij Van Dijklaan -VP Reusel, Gijselstraat -VP Reusel, Moleneind -VP Reusel, nabij De Hertgang
										Actief monitoren: -
										Actie nodig: -EVZ Spruitenstroompje Hilvarenbeek (1.809 m) -EVZ Hoozeindsebeek Oost Hilvarenbeek (972 m) -BK Hoozeindse beek, deel noordoost (1.900 m) -BK Spruitenstroompje (4.600 m) -VP Spruitenstroompje, Diessenseweg -VP Spruitenstroompje, Groenendaal -VP Spruitenstroompje, nabij Handellaarsstraatje -VP Spruitenstroompje, Koekovenseweg -VP Spruitenstroompje, ten noorden Larestraat -VP Spruitenstroompje, ten zuiden Larestraat -VP Hoozeindsebeek, Lage Mierdseweg -VP Hoozeindsebeek, Hoozeindsestraat
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Turkaa, NNB Moergestels Broek/De Gement Hilvarenbeek, NNB Spruitenstroompje/De Gooren Zuid, EVZ De Roodloop, EVZ Groote Voort, EVZ Haghorst, EVZ Het Stuk, FP N395 Reusel								Alleen actie op lokaal verzoek
7	Beeksysteem Voorste Stroom									
7a	Gebiedsontwikkeling Duurzaamheidsvallei	-	520 m	1.500 m	-	2	EVZ Tilburg/Duurzaamheidsvallei	-	Marion + Liesbeth + Rob	Actief monitoren: -EVZ Voorste Stroom Oisterwijk (359 m) -EVZ Voorste Stroom Tilburg (161 m) -BK Voorste stroom (1.500 m) -VP Reusel, nabij Hulterberg -VP Voorste Stroom, Nevelo

Nr.	Koppelgebied	Regiobod NNB	Regiobod EVZ	Regiobod BK	Regiobod FP	Regiobod VP	Trekker	Afstemming	Betrokkenen werkgroep landschap	Actie regio Vette tekst: gewijzigd in 2025
				4.700 m						Actie nodig: -BK Reusel, deel Oisterwijk (3.100 m) -BK Voorste stroom (1.600 m)
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Voorste Stroom Heukelom, NNB Terbraakloop, NNB Reusel-Blekven, EVZ Reusel								Alleen actie op lokaal verzoek
8	Beeksysteem Achterste Stroom									
8a	Beeksysteem Achterste Stroom	-	-	2.200 m	-	1	BK Dommel VP Dommel	GGA Kampina, Oisterwijkse vennen en omgeving	Marion + Liesbeth	Actief monitoren: -VP Achterste Stroom, Hondsborg
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Kampina & Oisterwijkse vennen, NNB Hondsborg, EVZ Achterste stroom								Actie nodig: -BK Achterste stroom (2.200 m)
		Geen onderdeel regionaal bod: NNB Kampina & Oisterwijkse vennen, NNB Hondsborg, EVZ Achterste stroom								Alleen actie op lokaal verzoek
9	Bos brongebieden									
	Diversen	Geen onderdeel regionaal bod: NNB Kempenland West, NNB Regte Heide/Engelsbroeken, FP Turnhoutsebaan								Alleen actie op lokaal verzoek
10	Overig									
	Diversen	-	-	-	-	4	-	-	Tommy + Marion	Geen actie nodig: -VP 4x ten opzichte van Natuurbod is aantal minder doordat dit geen restopgave bleek te zijn.
	Totaal	100,7 ha	19.716 m	44.454 m	8	29				
	Gerealiseerd	34,6	7.530	10.770	2	15				
	In ontwikkeling	44,95	8.205	16.730	1	6				
	Nog niet in ontwikkeling	21,15	3.981	16.954	5	8				

Bijlagen

- Presentatie "Resultaat Natuurbod Regio Hart van Brabant - Tussenbalans 2025"
- Rapport "Faunavoorzieningen A58" (Orbis, 2025)